
F. Bakó Enikő

KÖNYVKLUB

Azt mondják, ha beszélgetsz a növényeiddel, azok jobban fejlődnek. Van benne némi igazság. Kora tavasztól késő őszig, a reggeli kávé színtere a terasz. Két éve fedett a teraszunk, nyitott nyári konyhával. A terasz melletti virágskert mérete két négyzetméter. Évek óta mint autodidakta kertész-lány kísérletezek az egész évi virágoztatással.

Ragaszkodom a magas ágyáshoz és a gyógynövényekhez is. Valami füvesasszony biztosan volt a felmenőim között. Menta, citromfű, rozmaring, levendula, kakukkfű, oregánó, bazsalikom, borsika, zeller, petrezselyem és metélőhagyma. Keverek belőlük gyógyító tinktúrát, főzök teát, illatos limonádét. Nálam nem készül étel friss zöldfűszer nélkül.

Nyári reggeleken csak leszakítok egyet a nap érlelte paradicsomból, és ott helyben elfogyasztom. A gyümölcs zamata csordul ki először a számban, míg rágom. Ha ahhoz van gusztusom, oregánót, bazsalikomot vagy petrezselymet rágszállok mellé.

Élvezem a reggeli madárcsicsergéssel átítatott, gyógynövényillatú levegőt. Szívesen locsolok. A szalmával takart gyökerek mellé csorgatom a vizet.

Paradicsomjaim koktélok nagyrészt, de kísérletezek érdekesebb fajtákkal is. Idén pár paprikató is a földbe került. Hihetetlenül jó dolog ez a saját termés. Van ám újdonság is, a tojásgyümölcs. Nevezhetjük vinetének vagy akár padlizsánnak is.

Reggelente már nemcsak beszélgetek a növényeimmel, de megsimogatom őket. És élvezem, hogy még órákon át, több kézmosás után is kezeimen érzem a termények illatát.

Ezen a napfényes szeptemberi napon én vagyok a könyvklub háziasszonya. Friss limonádéval várom a társaságot. Levendula, citrom, menta egyik üvegben. Narancs, rozmaring a másikon. És jégkocka! A felkarikázott déliek az apró zöldekkel gyönyörűen mutatnak.

Bár a terasz kellemesen árnyékos, azért rásegítek némi locsolással. Folyamatosan vízesen tartom a köveket.

Tudom, hogy harapnivalóval is készülnöm kell. Ráadásul erdélyi ízeket várnak tőlem. A padlizsán lesz a főszereplő. Együtt kóstoljuk meg az ideitermést. Hét gyönyörű, sötétlila példány sorakozik a kosaramban.

Lemosom őket a csap alatt. Egy tepsi aljára sütőpapírt teríték. Egy nyers hámozott padlizsánt vékony körökre szeletelek. Ez lesz az alap. Hintek rá

friss oregánót, bazsalikommal. Olivabogyó és félbevágott koktélpáradicsom nemzeti színbe öltözteti a tepsimet. Parmezánsajttal beterítem, és 180 fokon 10 perc alatt készre sütöm. Száll majd az ínycsiklandozó illat a levegőben. Ez az az étel, ami látványnak sem utolsó. Aztán lángot, azaz nyílt tüzet kovácsolok. A rács alatt a láng már nyaldossa is a három méretes gyümölcs lila kabátját. Szemesre égetem a lila bőrt. Egészen feketére.

Forrón, a kezem hideg vízbe mártogatva, lehámozom héjukat. Fára fektetem, a szárukat levágom, és egyik oldalt felpolcolom, hogy a keserű lé könnyen távozzon a padlizsánból. Érett gyümölcsnél gyönyörű fehér a magvas belső. Az illatuk fantasztikus. A gondolatom szárnyal. Hogyan is készítem el? Nagymamám a reszelt hagymát, olajon párolva, édesanyám majonézzel, anyósom fohagymával ízesíti a krémet. Én ma natúr leszek. Úgy tanultam a felmenőktől, hogy fakéssel nyúlunk a padlizsánhoz, így marad a húsa fehér. A fektetett zöldségeket vízszintbe helyezem, majd csárdást jár a fakés az alapanyagon.

Aprólékosan ropja táncát. Én élvezem a hangot, verem a taktust, hol moderáltan, hol élesen sietősen. Üveg- vagy porcelántálba húzom a masszát. Fél deci olajjal habosra keverem, sóval, borssal és kevés citromlével ízesítem. A tengeri só és frissen őrölt bors ízt ad neki. Piritóssal az igazi. Emeletes a sütőm, így míg felül a parmezános zöldség sül, alul a szeletelt veknisereg sorakozik fel, tepsire halmozva. Nyelek egyet, pedig még hol van az illat. A krém a hűtőbe kerül.

A kosaramból kipakolom a megmaradt padlizsánt, csak úgy háttérként a piros és zöld paradicsom, paprika mellé. Figyelek ám az autentikus tálalásra. Svédasztal lesz itt oldalt a hűvösben, az asztalon a könyveké marad a főszerep.

Tervem szerint, ahogy hangulatba kerül az olvasói egylet, a mai alkalomra tartogatott Pinot Grigiót is felkínálom. Hűvösen gyöngyözik majd a poharakban a nedű, és csak élvezzük a kora őszi fenséges ízeket.

Szinte látom, ahogy Vera érkezik elsőnek, a szilvás keverttel egyensúlyozva. Mari, a szőlőfürtökkel teli kosarat cipeli az autója csomagtartójából. Réka almát és barackot hoz. Emese tuti, hogy pitét és az új könyvet szervírozza. Rita utolsónak esik be a tárgyalásról, kiskosztümben, kávéval és pezsgőborral. És a szextett ülése újra komplett.

Ez az ősz most az elmúlásról lebbent fátylat, kedvem szegve hosszú órákon át. Gyöngyházfényű rúzsom kenem ajkaimra, ránézek a rózsaszínű ruhámra, amelyet kizárólag a felfedés megkönnyítésére vettem fel. Nem akarok titkokat, se sajnálatot, de a biztatás most igazán jólesne.

MULTIKAUZÁLIS ÉRZELEM

Tibor tisztí egyenruhájában Sean Connery-re hajazott. Magas, szikár ember, hullámos ezüst haja néha szeméhez engedett egy tincset, amikor idegesen megrázta a fejét.

Melegbarna szeméi úgy sugároztak, hogy még a postásfiú is a legbizalmasabb titkát elmondta neki. Szája jobb szélén az ottfelejtett mosoly igazán vonzóvá tette. A szépet kifejezetten magába integrálta, legyen az festmény, zene, nő, hiszen olyan disztिंगváltan szónokolt, hogy a hallgatók szíve azonnal melegséggel telt fel iránta.

Ahogy beszélgetés közben ráhangolódott a partnerére, az olyan volt, mintha belelátna annak a jövőjébe. Jolán, az akkor még férjes asszony első találkozásukkor beleszeretett. Pedig tudta, hogy Tibor nős ember. De a férfinak egy öleléssel kísért sétán sikerült meggyőznie az asszonyt, hogy ez egy kirakatházasság, és igazából nem válhat el, nehogy lefokozzák. Ahogy nyugdíjazzák, és addig csak pár évet kell kibírniuk, azonnal rendezik a kapcsolatukat. Kettejük románca tulajdonképpen bűnben fogant, mert ekkor még mindketten házasságban éltek. Jolán időközben elvált. Nem számított neki különösebben, hogy szerető lett. Boldog volt akkor is, ha az éjszakáit egyedül töltötte.

Öt hosszú év után döntött arról, hogy Tiborék közelébe költözik. Először naponta találkoztak, majd csak hetente. Margit, a szemfüles szomszéd-asszony, mert ugye mindenhol lakik egy ilyen nőszemély, egyik reggel a rumos kávé mellett elhadarta:

– Én nem értem Tibor urat, miért nem vesz el, te is elvált vagy, és ő is. Zita, a volt felesége pedig a héten költözött Kanadába a fiukhoz.

Így tudta meg Jolán évek múltán azt, hogy Tibornak van egy fia. Az asszonynak ezután sem jutott több idő a most már egyedül élő Tiborból.

Jolán két műszakban dolgozott, fáradt volt a fizikai munkától. Tibor nyugdíjas lévén, kézműveskedni kezdett. Zita, a volt felesége drót- és bőrékszereket készített. Régebben ő is besegített az asszonynak, így nem volt idegen számára az alkotás. Bőrrel dolgozott. Hamar előkérezkedett eddig mélyen rejtett művészi vénája. Faliképek és dísz tárgyak kerültek ki a keze közül. Aki csak látta, dicsérte az alkotásait. A zsűrizett művészek közé kerülve, a kisvárosi művészeti boltjában mutathatta be munkáit. Élénk érdeklődés kísérte bemutatkozását.

Rendszeres vendége lett bizonyos Komódi művész házaspár titkos partijainak. Folyt a pálinka, a bor, sőt a szivar is megszokott volt e helyen. Mámoros hangulat uralkodott a művészek házában. Mindig sokan voltak, a furá alakok keveredtek az egyediekkel. Nem kellett mindenkit névről ismerni, a „Művészkém” megszólítás tökéletes volt beszélgetés kezdeményezéséhez. Volt, aki saját cigarettát sodort, volt, aki szónokolt, és olyan is, aki a parti végére párt cserélt.

Itt ismerte meg Verát, az ígéretes festőművészt, aki jól élt a tehetségéből. Nemesi származása lévén, kiterjedt külföldi kapcsolatokkal rendelkezett. Családjában sok volt a disszidens, így a szocializmus éveiben a külföldi galériák elismert kiállítójává vált. Visszatérő megrendelői gyűjtötték a festményeit.

Tibort megbabonázta a nő tehetsége, rajongott a művészetéért. Gyorsan alakult ki közöttük a szövevényes viszony. Vera hamar a Tibor tudtára adta, hogy ő aszexuális, de a mindennapi gondoskodást viszont igényli. A köztük lévő tizenöt év, na meg a Verával hajszálpontosan egyidős Jolán, megoldás volt eme problematikára.

A férfi energiáját ebben az időben Vera vidéki műtermének átalakítása és a napi rutin, mint főzés, mosás, rendrakás, maximálisan lefoglalta. Vera a műterem és az alkotás rabja volt, így Tibor szabadságát nem korlátozta senki és semmi. Már nem volt szüksége saját alkotásra, hiszen Vera bevétele fedezte összes költségüket.

Amikor talpig Bocskai-ruhában, kezében egy piknikes kosárral a Dunaparra invitálta Verát, a nő csak egy szalmakalapot nyomott a magasra tupírozott vörös kontyára, és úgy, ahogy volt, festékesen, feltúrt ingujjjal, bokáig érő lenszoknyájában követte őt.

Pokróc helyett kelim került a fűre. A keményített fehér damasztabrosz szívesen fogta fel a finom porcelán és az ezüst súlyát. Tibor nem feledkezett meg a virágokról sem. A tulipánok pirosát a törtefehér nárcisz és a sárga jácint ölelte körül. A kelim közepére rendezte a bódító illatú csokrot. A Dunapart felől fújdogáló lágy tavaszi szellő frissességet és jövőt ígért a kapcsolatnak. Megkérte Vera kezét. Idillinek tűnt minden. Vidéken pecsételték meg frigyüket.

Tibor látogatásai nem ritkultak Jolánnál. Így az asszony semmire sem gyanakodott, de a szemfüles szomszédasszony megemlítette a közelgő esküvőt. Nem igazán rejtette véka alá, mit gondol Tibor viselkedéséről. Jolán a kápolna hátsó sorából pityeregve végigszenvedte a szertartást. Döntött.

Tíz, keservesen hosszú várakozással teli évét a tavaszi kalácsba sütötte. Kéznél volt a fehér leanderfőzet, ebben futtatta fel az élesztőt, és az illatos teát is ebből főzte szerelmének. Tibor két csészével fogyasztott a főzetből, mert bizony a török kávé alapjául is eme nedű szolgált. Azon az estén a férfi vidéki szobájában epekőre gyanakodott. Csökönyös ember lévén, megbirkózott a hascsikaró fájdalommal.

Jolánál tett újabb látogatása eredményeképpen, már orvost kellett hívni hozzá. Nem talált az öreg doktor semmi figyelemreméltót, de a kivizsgálását elrendelte. Vera nem ért rá látogatni az urát a kórházban, hiszen újabb kiállításmegnyitó szorította minden percét. Jolán viszont buzgalommal látogatta. Legtöbbször délben, a vizsgálatok után. A termoszában hozta a finom gyógyító teát, amiből mindig sikerült Tiborba diktálnia. A harmadik, kórházban töltött napon nagy volt a felfordulás, ennél fogva fel sem tűnt, hogy Jolán látogatása elmaradt. Tibort kiengedték a kórházból, újra kitűnő egészségnek örvendett.

Terveket szőttek Verával, egy mediterrán hajóút volt a perspektíva. Tibornak imponált ez a házasság. Hallgatott a bölcs öreg orvos tanácsára, eladni készült a városban lévő házát. Összepakolta az emlékeit, de úgy leste az ablakot, az ajtót, mintha valakit nagyon várna. Nem találta a helyét, a kiskertjét legalább ötször megkerülte. Minden bölcs döntés ellenére kísétált a házból, és becsengetett az egy utcányira lakó Jolánhoz.

Margit, a szemfüles szomszédasszony nyitott ajtót:

– Maga az, Tibor úr? Mi járatban erre, ha még a temetésre sem akardóztott magának odatolnia azt a tekintélyes természetét!

KÉZKRÉM

Szeretem a telet. A kopogóan hideg fémes tisztaságot. Amikor megcsillan az ezüst a hófehér havon. A csendet, ahogy a hóval borított tájon száguld a pillantás, amikor csak nézed a fehér ezernyi árnyalatát, mert mint tükörből, úgy csillannak vissza a színek a fehérségről. Várom a havat. Gyerekkoromban minden télen havazott, a Kárpátok ölelésében megbúvó medencét teleszórtá Télapó hóval és hideggel.

Kemény telek jártak akkoriban. Olyan hidegek, hogy amikor beleszolgáltál a levegőbe, az orrod beszippantva maradt. Szeretem a hó csikorgását.

Olyan hang ez, mintha először járnám a csárdást az új csizmámban. Kinyújtom a nyelvem, hogy a hópehely ráessen. Éreznem kell az ízét. A tél és a hó összetartoznak. Milyen elegáns a jégkirálynő! A haján tükröződik az ég kékje, a ruháján táncot jár a felhők ezüstje. Azt mondják, az erdélyi gyerekek korcsolyával a lábukon születnek. Én azt mondom, ha tudsz csúszkálni, akkor korcsolyázni is tudsz.

Télvíz idején, éjfélutáni vödörrel locsolta végig nagyapám az udvart, hogy reggelre tökéletes legyen a korcsolyapályám. Nem volt ez egy városligeti méret, de egy személyre pont tökéletes. Lassan csak az emlékeimben van hó és farkasordító hideg, na meg igazi jég. Nekem ünnep az a nap, amikor kinyit a műjégpálya. A régi bőr cseh-szlovák korcsolyám az autóm csomagtartójában várja, hogy a lábamra simulhasson.

Évtizedes barátság a miénk. Kézkrémmel ápolom, szezonkezdetkor élezem. Először mindig azt hiszem, hogy összeszáradt nyáron a padláson, de ahogy a fém és a jég találkoznak, elfelejtem a kellemetlen szorítást, és csak siklok, száguldok, tekerek, koppanok, hegyezek. A koszorúzást gyakorolom előre és hátra. Piruett, forgás, egy ugrás, a mérleg és az érzés, ami szétárad bennem, hogy akárhány éves is vagyok, a korcsolyázást nem lehet elfelejteni. Az első félóra az ismerkedésem a jéggel, a tapasztalat, hogy hol van hepehupa vagy férc. Aztán már a népes társaságot figyelem, akik szintén a siklás szerelmesei. A kör közepén az örök fiatalok. Átlagéletkoruk hetven feletti. Olyan elegánsan jelennek meg, mintha fogadásra készülnének.

Párban gyakorolnak, sosem mennek körbe-körbe, a pályaközép az ő helyük. A minket körülvevő épületek patinája is megér egy misét. Micsoda pompás építészeti remek! A lámpák visszatükröződő fényei a jégen elváltak. Ilyenkor kell a pihenő. Egy forró teával felmelegedni. Kortyolni a meleg lötytyöt, és nézni a várat. A vajdahunyadit. Valaki megzavarja a csodálatom. Térdig terít műhóval. Mosolyogva áll előttem.

A fiú magas. Acélkék öltönyén megcsillan a hó és a fény. Ébenfekete haja a nyakába lóg. Az inge vakítóan fehér, ahogyan hanyagul a vállára vetett bundája is. És nem hiányzik a tökéletes öltözékéből a nyakkendő sem. Keresem a koronát a fején, de csak a melle közepe tájékán villan valami fémes élesen a szemembe. Áll velem szemben, mosolyogva hajbókol, és felém nyújtja a kezét. Elfogadom. Végignézek magamon, kordbársony a nadrágom, mégis úgy érzem magam, mint egy hercegkisasszony.

A kör közepére csúszunk, bundáját az érett generáció uralta kör közepére dobja. A zene ritmusára hátrafelé kezd koszorúzni, egy pillanatra sem engedve el a kezem, húz magával. Nem gondolkodom, ritmusra csúszok vele,

mérlegállásba emelem fel lábam a jégről. Húz, enged, táncolunk, lépünk, érezzük, hogy ez ma a mi esténk. Nem érzem, hogy van olyan figura, amit ma nem tudnék zenével aláfestve megvalósítani. Csak a szemünk beszélget, mélybarna és smaragdzöld. Ahogy halkul a ritmus, idilli táncunkat a dupla sípszó zavarja meg, és a rekedt hang, hogy „Forgás!”. Szót fogadunk.

Nem engedi el a kezem, szép lassan rójuk a köröket, a pályaszélen koszorúval segítve magunkat, hogy rotundában maradjunk. Nem merek ránézni, nem merem megtörni a varázst, érzem a keze melegét. Újra a pálya közepe felé vezet, lehajol a bundájáért, szembefordul velem, és kesztyűs kezemre csókot lehel. Megbiccenti a fejét, fekete hajából egy tincs a homlokába hull, és olyan gyorsan tűnik el a fényben, mintha csak látomás lett volna ez az egész.

Csak állok itt, ahol elköszönt tőlem, amikor a duplasíp hangja utat tör magának a levegőben. Lépegetek a pálya széle felé, az öltözőben lassan cserélem a korcsolyámat csizmára. Kifelé menet megbotlok a küszöbben, és a forgóajtóval sem boldogulok. A biztonsági ember a segítségemre siet. A hídról még megbámulom a korcsolyázó tömeget. Lassan szállingózni kezd a hó. Mintha ezer kis gyöngyszem potyogna az égből. Beteszem a csomagtartóba a korcsolyámat. Becsúszok a kormány mögé.

Hideg a bőr érintése, és ez most nem esik jól. Indítanom kellene, de csak nézem a hópelyhek táncát, amikor valami belekacsint a szemembe. Az ablaktörlőmön van, ami nem oda való. Bosszúsán kicsapom az ajtóm, előre nyújtom a kezem, hogy leseperjem a földre. A mozdulat hevében észlelem, honnan ismerős nekem ez a fémes tárgy. Az ő szíve mellől nézett ma rám. Tudom, hogy megtalálom. A sárban kell keresnem. A hirtelen mozdulat miatt ez a büntetésem. A kerékkel egy vonalban a pocsolóából integet. Felveszem. Zsebkendővel törölgetem, érezni akarom a kezemben, ahogy fémhidegen dacol velem mindaddig, míg a felső zsebembe nem csúsztatom. A szívem fölé.

A hazautam az ellentétes irányba vezet, mégis a pálya felé kanyarodok. Egy pillanatra még részese akarok lenni a varázslatnak.